የሰ/መ/ቁ. 59855

ህዳር 28 ቀን 2003 ዓ.ም.

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ወ/ሮ ሊዊዛ ፎርቤታ የቀረበ የለም፡፡

ተጠሪ፡- ዓቃቤ ህግ የቀረበ የለም፡፡

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የዋስትና መብት ይከበርልኝ ጥያቄን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ በአመልካችና በሌሎች ሦስት ግለሰቦች ላይ በመሰረተው የወንጀል ክስ ነው፡፡ ክሱ በፍርድ ቤት መታየት ከቀጠለ በሁዋላም አመልካች የተከሰሱበት የወንጀል ጉዳይ የዋስትና መብት የማይከለክል በመሆኑ የዋስትና መብታቸው ተከብሮላቸው ቆይቷል፡፡ ከዚህ በሁዋላም ዓቃቤ ሕግ የተፈቀደውን የዋስትና መብት ሊያስነሳ የሚችል አዲስ ነገር መገኘቱን ገልጾ ለአመልካች የተከበረላቸው የዋስትና መብት በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 74 መሰረት እንዲነሳ አመልክቷል፡፡ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ ሲመለከት የነበረው የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትም ጉዳዩን ተመልክቶ ለአመልካች የተከበረላቸውን የዋስትና መብት የሚያስነሳ ፍሬ ነገር ተገኝቷል የሚል ምክንያት በመያዝ ቀድሞ የሰጠውን ትዕዛዝ በመቀየር የአመልካችንና የሌሎችን ተከሳሾች የዋስትና መብት ነፍጓል፡፡ ከዚህም በኋላ አመልካችና ሌሎች አብሯቸው የተከሰሱና የዋስትና መብት በማክበር የተሰጠው ትዕዛዝ የተነሳባቸው ሰዎች ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በኋላ የስር ፍርድ ቤት በድጋሚ የሰጠው ትዕዛዝ ተሽሮ የዋስትና መብት ተከብሮላቸዋል፡፡ ከዚህም በኋላ አቃቤ ሕግ አመልካችና ሌሎች አብሯቸው የተከሰሱ ሰዎች የዓቃቤ ህግ ምስክር የሆነውን ሰው ሌላ ሰው ልከው አስፈራርተዋል፣ የዋስትና መብት በማክበር የተሰጠው ትዕዛዝ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 74 መሰረት ተነስቶ ጉዳያቸውን ማረሚያ ቤት ሁነው እንዲከታተሉ ሲል ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቤቱታውን አቅርቧል፡፡ ፍርድ ቤቱም ተስፈራራ የተባለውን የዓቃቤ ህግ ምስክር በችሎት አስቀርቦ በመስማትና ምስክሩ በጉዳዩ ላይ በተከሰሱ ሰዎች መስፈራራቱን መመስከሩን በማረጋገጥ ቀድሞ የአመልካችን የዋስትና መብት በማክበር የሰጠውን ትዕዛዝ በማንሳት ጉዳያቸውን በማረሚያ ቤት ሁነው እንዲከታተሉ ሲል ወስኗል፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ የይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ትዕዛዝ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡

የአመልካች ጠበቃ ነሐሴ 20 ቀን 2002 ዓ.ም. በጻፉት ሁለት ገፅ የሰበር አቤቱታ በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ትዕዛዝ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈፅሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዝረው አቅርበዋል፡፡ ይዘቱም ባጭሩ፡- ተስፈራራ የተባለው የአቃቤ ሕግ ምስክር አመልካች በላኩት ሰው የተስፈራራ ስለመሆኑ ባልተረጋገጠበት ሁኔታ የዋስትና መብቱ አዲስ ነገር ተገኝቷል ተብሎ መነሳቱ ያላግባብ ስለሆነ ሊታረም የሚገባው ነው በማለት መከራከራቸውን የሚያሳይ ነው፡፡ አቤቱታው ተመርምሮም በሰበር ችሎቱ ሊታይ የሚገባው ነው ተብሎ በመታመኑ ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎለት ቀርቦ ሕዳር 13 ቀን 2003 ዓ.ም. በተጻፈ ማመልከቻ መልሱን ሰጥቷል፡፡ በመልሱም ላይ የአመልካች የሰበር አቤቱታ የቀረበው ሥነ-ሥርዓቱን ጠብቆ ያለመሆኑንና የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ትእዛዝ በማስረጃ በተረጋገጠ ፍሬ ነገር ላይ የተመሰረተ መሆኑን ገልፆ የአመልካች አቤቱታ ውድቅ እንዲሆን ተከራክሯል፡፡ የአመልካች ጠበቃ በበኩላቸው ተስፈራራ የተባለው የዓቃቤ ሕግ ምስክር በዋናው ጉዳይ ላይ የምስክርነት ቃሉን ሰጥቶ ያበቃ መሆኑን በመጨመር የሰበር አቤቱታቸውን አጠናክረው ተከራክረዋል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ሰበር ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል፡፡

የአመልካች የሰበር አቤቱታ ሥነ ሥርዓቱን ጨርሶ የቀረበ መሆን ያለመሆኑን ስንመለከተው የአመልካች የዋስትና መብት መጀመሪያ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ከተሰጠ በኋላ አዲስ ነገር ተገኝቷል በሚል ምክንያት በአቃቤ ሕግ አቤቱታ አቅራቢነት በስር ፍርድ ቤት ተቀባይነት ያገኘ ሲሆን በዚህ ትዕዛዝ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው የስር ፍርድ ቤት የወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 74 ድንጋጌን መሰረት በማድረግ የሰጠውን ትዕዛዝ የተሻረ ቢሆንም አቃቤ ህጉ ለዚሁ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት አዲስ ነገር ተገኝቷል በሚል በድጋሚ የአመልካች የዋስትና መብት እንዲነሳ አመልክቷል፡፡ ፍርድ ቤቱም ምስክር ሰምቶ በአቃቤ ሕግ በኩል የተገለጸው ፍሬ ጉዳይ በማስረጃ መረጋገጡን በመያዝ የአመልካችን የዋስትና መብት በማክበር የሰጠውን ትዕዛዝ አንስቶታል፡፡ ከዚህ መገንዘብ የሚቻለው በውጤት ደረጃ ሁለቱም የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ትዕዛዝ ተመሳሳይ መሆኑን ነው፡፡ በመሆኑም ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ መቅረቡ ሥነ ሥርዓቱን ሳይጠብቅ ነው ለማለት የሚያስችል ባለመሆኑ በዚህ ረገድ ተጠሪ ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት ያለው ሁኖ አለተገኘም፡፡

አመልካች የተከሰሱበት የወንጀል ድርጊት የዋስትና መብት የማይከለከል ሲሆን የዋስትና መብታቸው ከተከበረላቸው በኋላ ሊከለከል የቻለው የዓቃቤ ሕግ ምስክርን በሌላ ሰው አስፈራርተዋል በሚል ምክንያት ነው፡፡ ዋስትና የተፈቀደለት ሰው በዋስ ከወጣ በኋላ አዲስ ነገር ከተገኘ ፍርድ ቤቱ በማናቸውም ጊዜ ቢሆን በስልጣኑ ወይም በማናቸውም ባለጉዳይ አመልካችነት በዋስትና ወረቀት የተለቀቀው ሰው የተለቀቀበትን ሁኔታዎች (ግዴታዎች) እንደገና ተመልክቶ የተለቀቀው ሰው አዲስ ዋሶችን እንዲያመጣ ወይም በማረፊያ ቤት እንዲቆይ ለማዘዝ የሚቻል ስለመሆኑ የወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 74 ድንጋጌ በግልፅ ያሳያል፡፡ የአመልካችን የዋስትና መብት በማክበር የተሰጠው ትእዛዝ በስር ፍርድ ቤት እንደገና የታየውም በአቃቤ ሕግ ምስክር ላይ የማስፈራራት ተግባር ፈፅመዋል በሚል ምክንያት ነው፡፡ ምስክሩ የተስፈራራ ስለመሆኑ ደግሞ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አረጋግጧል፡፡ በዚህ ረገድ የአመልካች ጠበቃ አጥብቀው የሚከራከሩት ምስክሩ በአመልካች በቀጥታ ወይም አመልካች ራሳቸው በላኩት ሰው ስለመስፈራራቱ አልተረጋገጠም በሚል ነው፡፡ ይሁን እንጂ ይኸው የአመልካች ጠበቃ ክርክር የፍሬ ነገር ክርክር ሲሆን ፍሬ ነገርን

የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ያለው የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያረጋገጠው ሲሆን ይህ ሰበር ችሎት በኢ.ፌ.ዲ.ሪፐብሊክ ሕግ መንግስት አንቀፅ 80(3(ሀ)) እና በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 መሰረት የተሰጠው ስልጣን ፍሬ ነገርን የማጣራት ወይም ማስረጃን መመዘን ባለመሆኑ በዚህ ችሎት ሊታይ የሚገባው አይደለም፡፡ በመሆኑም በዚህ ረገድ የአመልካች ጠበቃ ያቀረቡትን ክርክር አልተቀበልነውም፡፡ በዚህም መሰረት የአቃቤ ሕግ ምስክር መስፈራራቱ ከተረጋገጠ ምክንያቱ እንደአዲስ ነገር መገኘት የሚታይ ሲሆን የወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 67(ለ) እና (ሐ) ድንጋጌዎች መንፈስ ጋር ተዳምሮ ሲታይ ለአመልካች የተከበረውን የዋስትና መብት እንደገና ለማንሳት የሚያስችል ሕጋዊ ምክንያት ነው፡፡ ስለሆነም በዚህ ረገድ በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ትእዛዝ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት የሚያስችል ምክንያት የለም፡፡

ሌላው የአመልካች ጠበቃ በዚህ ችሎት በመልስ መልሳቸው ላይ ያነሱት ክርክር ተስፈራራ የተባለው ምስክር በጉዳዩ ላይ የምስክርነት ቃላቸውን ሰጥተው ጉዳዩ አብቅቷል የሚለው ሲሆን ይህ ነጥብ በዚህ ችሎት የተነሳ አዲስ ነጥብ ሲሆን ችሎቱ መመርመር ያለበት የስር ፍርድ ቤቶችን የውሳኔ ግልባጭ መሰረት በማድረግ በሕግ አተረጓጎም ወይም አተገባበር ረገድ የተፈፀመ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት መኖሩ ሲረጋገጥ ከመሆኑ አኳያ ሲታይ የስር ፍርድ ቤቶችን ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት አለበት ለማለት የሚያስችል የክርክር ነጥብ አይደለም፡፡ የአመልካች ጠበቃ ተስፈራራ የተባለው ምስክር በጉዳዩ ላይ መስክሮ ጉዳዩ አብቅቷል የሚሉ ከሆነም አዲስ ነገር መገኘቱን መሰረት በማድረግ የዋስትና መብቱን ለከለከለው ፍርድ ቤት ጥያቄአቸውን ከሚያቀርቡና በሚሰጠው ትእዛዝም ቅሬታ ካላቸውም ተዋረዱን ጠብቀው የይግባኝ ቅሬታቸውን ወይም የሰበር አቤቱታቸውን ከሚያቀርቡ በስተቀር በዚህ ችሎት ጉዳዩን ለማየት የሚያስችል ሁኖ አልተገኘም፡፡ በአጠቃላይ ከላይ በተመለከቱት ምክንያቶች በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ትዕዛዝ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ለማለት ስላልተቻለ ተከታዩን ወስነናል፡፡

<u>ው ሣ ኔ</u>

1. በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ትዕዛዝ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 72(2) መሰረት ፀንቷል፡፡
2. መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፤

ዘቢ